

Zánik pěti impérií. Války a inflace: zabiják impérií

- editor007 | 12. června 2024

USA: Patrick Buchanan je americký spisovatel a politik, který se dvakrát neúspěšně pokoušel získat nominaci republikánů na prezidenta.

V roce 1999 napsal ve své knize:

Zánik pěti impérií

Na počátku dvacátého století existovalo pět velkých západních impérií, britské, francouzské, ruské, německé a rakousko-uherské, a dvě nově vznikající velmoci, Japonsko a Spojené státy. Do konce století všechna impéria zanikla. Jak zanikla? Všechny zničila válka.

Amerika přežila jako jediná supervelmoc, protože se držela mimo, dokud se ostatní velmoci neuválčily k smrti, a protože se vyhnula katastrofálnímu střetu s jaderným Sovětským svazem. Přesto dnes američtí lídři opakuji všechny chyby, které přivedly velká impéria ke zkáze. Od arogance přes tvrzení o globální hegemonii, přetěžování země, vytrubování nových křížových výprav po rozdávání válečných záruk regionům a zemím, kde Američané nikdy předtím nebojovali. Hromadí se závazky, které vedly k největším katastrofám 20. století.

Tolik Patrick Buchanan před čtvrt stoletím.

Země pyramid

Války a inflace ničily impéria i v historii. Francouzský historik Michel Chaveau se domnívá, že inflace doprovázená masivní státní byrokracií vedla k pádu mocného Egypta.

Když Alexandr Veliký ve 4. století před n.l. vyhnal Peršany z Egypta, založil nové město, které do dnešních dnů nese jeho jméno: Alexandrie. Po Alexandrově smrti následovalo období boje o moc, na jehož konci vznikly tři helénistická království. V Egyptě se vlády chopil bývalý generál Alexandrov armády Ptolemaios. Začalo období třistaleté řecké vlády v Egyptě.

Jeden ze sedmi divů světa

Egyptské království bylo nejmocnějším a nejbohatším nástupnickým státem původní Alexandrově říše. Za vlády Ptolemaiova syna byl postaven maják na ostrově Pharos, který byl ve své době nejvyšší stavbou na zemi a patřil mezi sedm divů světa. Byla založena Alexandrijská knihovna, nejslavnější a největší knihovna starověku. V knihovně se nacházelo zhruba 700 tisíc pergamenových svitků, na kterých byly zaznamenány tehdejší poznatky z matematiky a dalších věd.

Za vlády Řeků začaly v Egyptě kolovat řecké mince, které nahrazovaly dřívější směnný obchod, kdy farmáři platili například daně ve formě obilí.

Inflace a byrokracie

Ptolemaiský systém měny byl relativně stabilní po dobu prvních tří panovníků. Větší krize přišla za vlády Ptolemaia IV, který potřeboval financovat válku v Sýrii. Ptolemaios dramaticky snížil obsah kovu v mincích, což vedlo k velkému snížení jejich kupní hodnoty. Vyvolaná inflace zvýšila ceny zboží

a služeb a některé skupiny obyvatel byly přivedeny na mizinu.

Dalšímu egyptskému vládcí Ptolemaiovi VI se podařilo měnu stabilizovat, ale následná občanská válka opět vyvolala potřebu devalvovat měnu snížením obsahu kovu.

Egyptská ekonomika navíc trpěla nadměrnou byrokracií. Historik Jean Levy doslova píše, že dosáhla děsivých rozměrů. Ceny obilí byly určovány státem na každém kroku, od pěstitele až po konečného obchodníka. Ve zpracovatelských dílnách museli dělníci skládat pracovní přísahu. Nářadí, které v nich bylo, jako například lisy na olej, jim bylo pouze propůjčeno. Stát měl monopol na osivo a všichni farmáři byli nuceni si na začátku sezóny osivo „vypůjčit“, podle historiků za úrok, který v případě osiva dosahoval 50 %.

Kontroloři na všechno

Stát vydržoval armádu kontrolorů, kteří prováděli nekonečnou kontrolu cen a neustálé inventury počtů zvířat a rozměrů polí.

Obilí ze sýpek a následné platby nebyly uvolněny, dokud si stát nevzal svůj podíl. Celý kontrolní systém byl vylepšen společnou odpovědností. Pokud některý z vesničanů utekl, neboť již nechtěl dále snášet vysoké zdanění, zodpovídali zbylí obyvatelé za jeho podíl na daních.

Úředníci museli předem odhadovat výši daní, kterou se jim podaří vybrat. Pokud byla skutečnost nižší než jejich původní odhad, nutili farmáře i za pomoci fyzického nátlaku, aby jim dorovnali rozdíl.

A zase inflace

V prvním století před naším letopočtem nastupuje na trůn Kleopatra VII, ta, kterou hrála Elizabeth Taylor ve slavném filmu z roku 1963. Kleopatra zrychlila inflační politiku svých předchůdců. Zavedla nové mince a snížila obsah stříbra v drachmě na polovinu.

Po milostných eskapádách s římským Markem Antoniem a prohrané bitvě u Actia umírá Kleopatra vlastní rukou. Egypt se stává v roce 30 před naším letopočtem římskou provincií.

Historické události byly a budou předmětem dohadů, co bylo jejich hlavní příčinou. V případě ptolemaiovského Egypta se minimálně dva historici domnívají, že inflace a byrokracie sehrály důležitou roli.

AUTOR: D. Tolar

[ZDROJ](#)